

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE NA OBDOBÍ 2023 – 2027

I. VÝCHODISKA K REALIZACI ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

A. Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola, Ostrovačice, příspěvková organizace je plně organizovanou základní školou, která poskytuje vzdělávání žákům od 1. do 9. ročníku. Její součástí jsou další organizační jednotky, tj. mateřská škola, školní družina, školní klub a školní jídelna. Škola poskytuje vzdělávání zejména žákům ze spádových obcí.

B. Charakteristika žáků a jejich rodinného zázemí

Převážná většina žáků jsou žáci z okolí. Část žáků dojíždí z obcí Veverské Knínice, Domašov, Javůrek, Litostrov, Rudka, Říčky, Rosice. Část žáků dochází pěšky z Říčan.

Máme dobré zkušenosti s integrací žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Při současné tendenci zvyšování rozvodovosti v českých rodinách pochází i někteří naši žáci z neúplných rodin. Proto klademe důraz na úzkou spolupráci s rodiči.

Všichni pracovníci se podílejí na vytváření příznivého klimatu ve škole na základě otevřenosti a partnerství v komunikaci, úcty, tolerance, uznání, empatie a spolupráce. Vzdělávání je spojeno se skutečným životem.

Škola v maximální možné míře usiluje o ochranu žáků před násilím, šikanou a dalšími sociálně patologickými jevy.

C. Klíčové kompetence

- osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- zvyšování sociální kompetence žáka – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomování si důsledku jednání
- posilování komunikačních dovedností - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- rozvoj dovedností žáka směřujících k odmítání sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických a multikulturních postojů.

II. POPIS AKTUÁLNÍHO STAVU

Počet řešených sociálně patologických jevů je v současnosti narůstající, ale uvědomujeme si, že děti patří k nejohroženější skupině, a proto škola vytváří program jako základní nástroj prevence.

A. Vymezení sociálně patologických jevů

S přihlédnutím k výsledkům se zaměřujeme na předcházení problémů a následků, které jsou spojeny se sociálně patologickými jevy (dále SPJ), případně na minimalizaci jejich dopadu na žáky a zamezení jejich dalšímu šíření.

1. předcházení výskytu rizikových projevů žáků:

- násilí a šikánování
- záškoláctví
- kriminalita, delikvence, vandalismus a jiné formy násilného chování
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- užívání návykových látek, kouření, medikamentů a onemocnění HIV/AIDS
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)
- závislost na politickém a náboženském extrémismu

2. rozpoznání a zajištění včasné intervence především v případech

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy
- mentální bulimie
- mentální anorexie
- bigorexie – chorobný zájem o vlastní tělo, nadměrné posilování, užívání anabolik, orthorexie – závislost na zdravé výživě

III. CÍLE

A. Cíl dlouhodobý

- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování)
- učit žáky zásadě, že pravidla jsou od toho, aby se dodržovala, nikoliv od toho, aby se porušovala
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu, udržovat harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity)
- vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek a jedů
- vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti
- vést žáky k obraně proti manipulaci, učit je způsoby odmítání, vést je k odmítání závadových vrstevnických skupin a part
- vychovávat žáky ke správným hodnotám, vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání
- vést žáky k postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii
- preferovat sportovní výchovu, vést žáky ke smysluplnému trávení volného času
- vybírat efektivní programy primární prevence, podporovat vlastní aktivitu žáků (kulturní, sportovní akce, soutěže, vystoupení...)
- učit žáky takové znalosti a dovednosti, které budou dobře uplatnitelné v životě (zaměřit se na činnostní učení s využitím v praxi)

B. Cíl střednědobý

Žáci

- podporovat aktivity žáků (třídní učitelé)
- zapojit žáky do výzdoby školy (třídní učitelé, učitelé Vv)
- průběžně sledovat, zjišťovat klima třídy a vytipovat žáky s problematickými vztahy (TU, školní psycholog)
- efektivně využívat třídnické hodiny (třídní učitelé)
- spolupracovat s externími odborníky (školní metodik prevence)
- naučit žáky využívat venkovní učebnu

Rodiče

- získávat rodiče pro spolupráci se školou (třídní učitelé)
- informovat rodiče průběžně o činnosti školy, akcích, dát jim možnost zpětné vazby (třídní učitelé)
- informovat rodiče o plánu primární prevence na škole (třídní učitelé)

Pedagogové

- spolupráce učitelů v rámci pedagogického týmu
- využívat venkovní učebnu

C. Krátkodobý cíl

Žáci

- nabídnout žákům účast v kroužcích a mimoškolních zařízeních pro volný čas dětí
- pravidelně oceňovat pozitivní projevy dětí v různých oborech a oblastech, vyzvednout je na jednání pedagogické rady, třídních schůzkách, prostřednictvím školního rozhlasu, (řed. školy, učitelé, VP)
- šetření vztahů ve třídách, jeho vyhodnocení, rozbor se třídou na třídnické hodině
- zajistit prožitkové programy a besedy s externími odborníky dle požadavků učitelů (ŠMP)
- vždy v 6. třídách realizovat adaptační kurz za přítomnosti školní psycholožky, TU, ŠMP, ev. AP
- zapojení do odběru mléčných výrobků a projektu „Ovoce do škol“

Rodiče

- pořádat pravidelné třídní schůzky nebo konzultace (tř. uč.)
- seznámit rodiče s webovými stránkami školy
- informovat rodiče o možnostech získávání informací a rad v oblasti prevence sociálně patologických jevů v rámci konzultačních hodin ŠMP

Pedagogové

- pořádat společné akce za účelem upevňování vztahů mezi pedagogy
- využívat vhodné učivo k různým besedám o patologických jevech (všichni uč.)
- využívat odbornou literaturu a internet (všichni uč.)

IV. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PREVENCE

A. Úkoly metodika prevence

- vypracovává minimální preventivní program pro daný školní rok
- koordinuje, metodicky vede a dohlíží na plnění MPP
- úzce spolupracuje s VP při řešení aktuálních problémů
- spolupracuje s TU při zachycování varovných signálů
- má vyčleněny konzultační hodiny pro žáky a rodiče
- zajišťuje přednášky a semináře s odborníky pro žáky
- spolupracuje s orgány státní správy a samosprávy, s odbornými institucemi, které působí v oblasti prevence SPJ
- seznamuje ředitele školy s programem a se situací ohledně SPJ na škole
- dává podněty na změnu školního řádu v oblastech týkajících se prevence SPJ

B. Úkoly výchovného poradce

- úzce spolupracuje se ŠMP při řešení aktuálních problémů
- spolupracuje na realizaci preventivních aktivit
- konzultuje s TU náhlý i trvalý neúspěch žáků v učení
- pomáhá žákům s volbou povolání

C. Úkoly TU

- řeší aktuální otázky, rozvíjí pozitivní interakci mezi žáky a sleduje vztahy ve třídě
- posiluje sounáležitost mezi žáky, vede je k vhodnému způsobu řešení problémů
- motivuje a vytváří vnitřní pravidla třídy, která jsou v souladu se školním řádem
- na akcích školy vede žáky k dodržování pravidel slušného chování a k vědomí, že svým chováním reprezentují školu
- sleduje absenci, chování a projevy žáků
- spolupracuje s rodiči
- podílí se na realizaci preventivního programu

D. Úkoly ředitele školy

- kontroluje činnost všech vyučujících v dané oblasti
- shromažďuje podklady z dané oblasti pro výroční zprávu školy
- umožňuje pedagogům další vzdělávání v dané oblasti
- vytváří materiální, časové podmínky pro realizaci preventivních aktivit

V. PODPORA A REALIZACE PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Pozitivní vztahy zaměstnanců, vstřícný přístup pedagogů k žákům, atmosféra tvořivosti, spolupráce a důvěry.

A. Realizace prevence ve výuce

1.–3. ročník – žák:

- rozliší vhodné a nevhodné chování
- respektuje pravidla soužití mezi žáky a učiteli
- pozná smysl slov – osobní nebezpečí, ohrožení
- vyhledá pomoc v případě osobního nebezpečí nebo ohrožení cizí osobou
- pojmenuje zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu
- pozná pojmy závislost
- poznává jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- vyjmenovává základní lidské potřeby zdravého životního stylu
- rozpoznává nebezpečí šikanování a týrání

4.–5. ročník – žák:

- má povědomí o zdraví jako lidské hodnotě
- osvojuje se zdravý životní styl
- poznává rizika spojená s užíváním návykových látek
- předvádí způsoby odmítání návykových látek ve styku se svými vrstevníky
- poznává význam zákonů omezující kouření, požívání alkoholu a týkající se užívání a šíření drog
- uvědomuje si nebezpečí závislosti na PC, televizi, hracích automatech
- popisuje patologické formy chování
- rozpoznává projevy lidské nesnášenlivosti
- vyhledá instituce a telefonní čísla, kde může žádat o pomoc v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozují jeho práva
- přijímá a respektuje pravidla spolupráce v kolektivu

6.–9. ročník – žák:

- poznává význam harmonických vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektuje odlišné názory, způsoby chování a myšlení
- respektuje kulturní odlišnosti, názory, chování a myšlení lidí
- uplatňuje vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, snaží se o řešení nenásilným způsobem
- poznává vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- respektuje a přijímá pravidla soužití mezi spolužáky
- seznamuje se s dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- poznává činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomuje si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- chápe význam zdraví ve složce fyzické, duchovní, sociální
- dokáže zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- uvědomuje si pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužití dítěte je trestné
- ví, jak pomoci jiným lidem v ohrožení
- ví, kde hledat pomoc v krizových životních situacích
- dokáže požádat o pomoc
- diskutuje o rizicích zneužívání drog, orientuje se v trestně právní problematice návykových látek

- poznává účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týraní, sexuálního zneužívání) a osvojuje si správné rozhodování v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- rozpozná manipulativní reklamu a informace
- zná pojem náboženská sekta a s ní spojená rizika
- zná rizika internetu a elektronické komunikace

B. Volnočasové aktivity

- zájmové kroužky ve škole jsou organizovány přes školní klub
- školní družina
- jednorázové akce (návštěvy divadla, poznávací exkurze, zahraniční zájezdy, odborné exkurze, výlety)

C. Preventivní programy

- budou realizovány dle aktuální nabídky

D. Jednorázové besedy

- s Policií ČR
- přednášky ve škole – Centrum Anabell Brno, Fakescape, z. s.
- hra Dobronauti – zajišťuje ŠP a ŠMP

VI. SPOLUPRÁCE

A. Spolupráce s rodiči

- předání informací na třídních schůzkách o problematice prevence SPJ a jejich řešení
- individuální konzultace rodičů s ŠMP, VP

B. Spolupráce s institucemi

- PPP Brno–venkov
- Policie ČR
- OSPOD – Oddělení sociálně právní ochrany dětí, sociální kurátoři pro mládež
- Úřad městyse Ostrovačice
- neziskové organizace

VII. HODNOCENÍ EFEKTIVITY PROGRAMU

- pravidelné vyhodnocování plnění MPP
- vyhodnocování projektů školních, třídních, práce se třídou
- portfolia žáků
- v roce 2023 - vyhodnocení ŠPS na roky 20018 – 2022.

Zpracovali: Mgr. Martina Zmeškalová, ŠMP, Mgr. Dana Šimrlová, ZŘŠ

Vyhodnocení ŠPS na roky 2018 – 2022

V tomto období se případy a náznaky SPJ na škole samozřejmě vyskytly. Většinou v lehčí podobě, ve formě posměšků, nadávek a pomluv a jejich četnost můžeme charakterizovat jako malou.

Vyskytly se však i závažnější případy, ve školním roce 2021/2022 to byl případ šikany v 6. ročníku, kdy kromě slovních útoků a zesměšňování došlo i k fyzickým atakům. Ve školním roce 2022/2023 jsme zase řešili případ dvou žáků 7. ročníku, kteří od svých spolužáků a dětí z 1. stupně požadovali peněžní obnosy.

Všemi případy se škola zabývala a úspěšně je vyřešila. I díky důslednému uplatňování této strategie, která se ukázala jako opodstatněná, funkční a v praxi prověřená. To také přispělo ke zvýraznění dobrého jména školy a upevnilo pozitivní vnímání školy ze strany rodičů i veřejnosti.

Mgr. Martina Zmeškalová, ŠMP